

svima koji žele na jedan dosta zao-
kružen način, prihvatljiv čovjeku, ući
u nauk o Mariji, te je staviti u vjerski
život ako su je zaboravili, ili dublje,
jednim meditativno-teološkim načinom,
gdje se misli skladno povezuju
otkrivajući nove poglede, ući u raz-
mišljanje o Mariji.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

*Dragan Kalajdžić — Bonaventura
Duda, »JESMO LI SAMI NA PUTU«,*
(Razgovori), Teološke meditacije br. 2,
Biblioteka Družbe katoličkog apostola-
ta, naklada Kršćanska sadašnjost,
Zagreb, 1980, str. 144.

Knjiga »Jesmo li sami na putu« pred-
stavlja zabilježene razgovore između
Dragana Kalajdžića, novinara, i Bo-
naventure Duda, teologa. Pitalac po-
stavlja razna pitanja koja se tiču bit-
nih problema i čovjeka i vjernika, da
bi u razgovoru dobio odgovor i sa-
znao nešto o vjeri jednog vjernika
koji je ujedno teolog-biblicist. Čitalac
uviđa da mnogi odgovori vjernika i
teologa Duda nisu naučeni odgovori,
nego odgovori koji su rasli sa životom
i koji ne čine zaokruženi sistem nego
nešto u izgradnji, nešto što tek na-
staje ovisno o suvremenim prilikama,
ali u bitnome čine kontinuitet one
tradicije koja je započela s Isusom.

Isus, taj »veliki budućnik« (29), je
središnja točka oko koje se sve kreće
i iz koje svaki problem dobiva svoj
smisao.

Moglo bi se reći da cijela knjiga
pokušava iznijeti odgovor na pitanje
koje je sam Isus postavio svojim uč-
enicima: »A vi, što vi kažete, tko sam
ja?« (Mk 8, 29), a koje uključuje rje-
šavanje brojnih potreba, problema
ljudskog života: odnos znanja i vjere,
mudrosti, puta k Bogu, boli i patnje,
poniznosti, ljubavi, smrti, svijeta,
uskrsnuća, izdaje, vjernosti, ... Knji-
ga ima dva dijela — prvi odgovara
naslovu knjige dok se u drugom dije-
lu iznose misli o nekim drugim važ-
nim pa i gorućim pitanjima svakog
ljudskog pokoljenja.

Knjiga »Jesmo li sami na putu?«
predstavlja prvu knjigu nastalu kroz
razgovor s našim teologom o pitanji-
ma što ih postavlja suvremeni čovjek
evropskog društva i kulture.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

*Heinz Zahrnt, POTJEČE LI BOG OD
ČOVJEKA.* Izdaje Družba katoličkog
apostolata, naklada KS, serija Teolo-
ške meditacije br. 3, Zagreb, 1980, str.
48. (preveo s njemačkog Sead I. Mu-
hamedagić, SAC).

U ovoj knjižici Zahrnt iznosi tri mo-
derna prigovora kršćanskoj vjeri u
Boga — Feuerbachov, Marxov i Freu-
dov. Feuerbach drži da je čovjek stvo-
rio Boga, Marx drži da je religija
ideološka nadgradnja društvenih od-
nosa a za Freuda je religija prisilna
neuroza. Za svu trojicu Bog je odraz
čovjeka i njegovih potreba; čovjek
nije slika Božja nego je Bog slika čo-
vjeka.

Kritika Feuerbacha, Marxa i Freuda
nastala je iz brige za stvarnost, za
svijet i čovjeka. Njihov je ateizam
radikalni humanizam. Zahrnt odgo-
vara na prigovore s antropološkog, hi-
storijskog, biblijskog, teološkog i hu-
mano-društvenog gledišta.

Autor sve ove prigovore svodi pod
jedan zajednički nazivnik — projek-
cija. Prigovor projekcije čini uz pri-
govor zla u svijetu najteže prigovore
kršćanskoj vjeri u osobnog Boga.

Odgovor na prigovore autor vidi u
nikad završenom nastojanju konkre-
tizacije vjere u Boga unutar stvarno-
sti svijeta budući da su prigovori
vjeri u Boga upravo proizašli iz brige
za zemaljsku stvarnost.

Tako će ovaj kratki Zahrntov spis
pomoći mnogima da se postave, infor-
mirajući se s drugog gledišta, na kri-
tički način na prigovore ljudi koji su
znatno utjecali na suvremeni svijet
— Feuerbacha, a pogotovo Marxa i
Freuda.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

*Walter Kasper i Jürgen Moltmann,
KRIST DA — CRKVA NE?* Izdaje
družba katoličkog apostolata; naklada
KS; serija Teološke meditacije br. 4,
Zagreb 1980, str. 52.

U ovoj se knjižici nalaze dva referata
koja su održana 1973. u Rimu pod na-
slovom Problemi kristologije danas.
Kasper, katolički teolog, obrađuje pro-
blem koji se javio u protestantskom
ozračju, »Isus i vjera« dok Moltmann,
protestantski teolog, piše o problemu
koji se javio u katoličkom ozračju,
»Isus i Crkva«.

Nekako se u povijesti zbilo da se
Isus u protestantizmu više vezivao uz
vjeru, dok je Crkva ostala po strani,
a u katolicizmu se Isus više vezao uz

Crkvu dok se teško viđala uloga vjere. Zbog toga je zanimljivo vidjeti kako, kada su obje teme postale zajedničke, katolik gleda na »protestantsku« temu odnosno kako protestant gleda na »katoličku« temu.

Kasper uvodi u temu pitanjem što je temelj i središte vjere a Moltmann pitanjem što je živac Crkve, njena unutrašnja bit.

Oba pitanja imaju isti odgovor — Isus. Iz iste polazne točke za vjeru i Crkvu — Isusa, autori donose i neke ekumenske misli. Kasper vidi jedinstvo Crkve ostvareno po uzoru na Isusa Krista, dok Moltmann vidi šansu Crkve upravo jer je Isus njen živac a ona je preteča Božjeg kraljevstva. Moltmann očekuje »ponovno rođenje prave Crkve«(52).

Ova knjižica, dakle po svojoj tematici zadiru u više područja — kristološko, ekumensko i ekleziološko.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

Hans Küng, »SLOBODA U SVIJETU«. Izdaje Družba katoličkog apostolata, serija Teološke meditacije br. 5, Zagreb, 1980, str. 40. (preveo s njemačkog Sead I. Muhamedagić, SAC).

U ovoj knjižici Küng obrađuje problem postavljanja kršćaninova jučer i danas, to znači uvijek, u nasljeđovanju Isusa iz Nazareta. Nema sumnje da je jedan od najvažnijih problema a time i nezaobilazno pitanje kršćaninova života — kako spojiti zemaljsko i nebesko, svijet i vjeru u Boga. Küng kao primjer svog razmišljanja ističe život sir Thomasa Morea. Kao temeljna misao ovog kratkog spisa, koja odgovara na postavljenu problem, jest — biti do kraja vjerran Bogu Gospodinu u mjestu gdje se živi, slobodan od svijeta »usred obitelji, vlasništva i države, u službi Bogu i služenju braći«(39). Küng je ovu misao uspješno prikazao na životu čovjeka koji je toliko i bio angažiran u svijetu i koji je bio toliki vjernik da mu je Bog bio prvo u životu. Time je pokazan u kratkim crtama, nazovimo je, »dijalektičnost« života kršćaninova.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

Hugo Assmann, »THEOLOGY FOR A NOMAD CHURCH« (engl. prijevod), Orbis Books, Maryknoll New York 1976, str. 146 (original: Teología desde

la praxis de la liberación: Ensayo teológico desde la America dependiente, I, Ediciones Sígueme, Salamanca, Španjolska, 1973).

Ova je knjiga zbirka od četiri predavanja-članka i predgovora. Uvod engleskom izdanju napisao je Frederic Herzog, koji se pita o poukama koje bi teolozi iz Sjeverne Amerike za svoju teologiju mogli izvući iz teologije oslobođenja.

Assmann u ovoj knjizi piše o nastanku teologije oslobođenja, njenom kontekstu kao i o problemima koji se već postavljaju ili ih treba postaviti u okviru teologije oslobođenja. On otklanja sve teologije koje dolaze na tlo Latinske Amerike i zalaže se za teologiju oslobođenja koja kao svoje polazište uzima situaciju Latinske Amerike — situaciju potlačenih naroda. Ona ne brani status quo, nanovo promišlja odnos teorije i prakse, gleda stvari dinamički (oslobođenje) a ne statički (sloboda) te nije idealistična kao što su to teologije bogatijeg svijeta. Ona pokazuje da vjera ima jednu, ne pridodanu dimenziju, nego sebi svojstvenu — političku, zalaže se za unitaran pogled na svijet. Naglašavajući primat akcije ona biva kritička refleksija o akciji. Assman pronalazi metodološku paradigmu za teologiju oslobođenja u GS koja ozbiljno uzima sekularne znanosti. Ova trostruka metoda uključuje analizu stvarnosti, teološku refleksiju i pastoralno promatranje.

Assmann se zalaže za preispitivanje kristologije i naglašavanje Isusova povijesnog djela u njoj. Za Assmanna su izvori vjere situacija, zatim Biblija, magisterij itd.

Assmannova knjiga obiluje tvrdnjama, ne dokazima, nabačenim mislima koje nisu sistematski doradene. Knjiga je pisana angažirano, čime se ne sagledavaju problemi u sveukupnosti, pa je to čini nepotpunom.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

Enrique Dussel, »ETHICS AND THE THEOLOGY OF LIBERATION«, Orbis Books, Maryknoll, New York, 1978, str. XIV + 178.) original: Teología de la liberación y ética, Caminos de liberación latinoamericana II, 1974, Buenos Aires, Argentina).

Knjigu čine predavanja koja je autor održao na raznim institucijama. Osim